

РЕШЕНИЕ

№ 749

гр. София, 08.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-Г СЪСТАВ, в публично заседание на тридесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Албена Александрова

Членове: Нели С. Маринова
Биляна Симчева

при участието на секретаря Маргарита Ив. Д.
като разгледа докладваното от Биляна Симчева Въззивно гражданско дело № 20231100506921 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 ГПК.

С решение № 20077920/04.02.2023 г., постановено по гр. дело № 75064/2019 г. по описа на СРС, ГО, 73 с-в, са уважени предявените от Ю. С. С. срещу ответника Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” искове /увеличени по реда на чл. 214 ГПК/ с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР, вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР за сумата от 3849.16 лв. - допълнително възнаграждение за извънреден труд от 252 часа за периода от 01.01.2016 г. до 30.11.2019 г., които часове са разлика между положен от ищеца на длъжността "инспектор III степен" в 03 ОДГ на сектор в отдел “Пожарогасителна дейност” към СД “Пожарна безопасност и защита на населението при ГД “Пожарна безопасност и защита на населението” на МВР нощен труд и преизчисления такъв с коефициент 1,143, отчетен като извънреден, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 27.12.2019 г. до окончателното плащане, и иск с правно основание чл. 86 ЗЗД за сумата от 556.10 лева - обезщетение за забава за периода от 01.01.2017 г. до 27.12.2019 г. Със същото решение ответникът е осъден да заплати на ищеца разноси в производството в размер на 400 лв., както и сумите от 203.96 лв - държавна такса и 300 лева - възнаграждение за вещо лице по сметка на СРС.

В срока по чл. 259, ал. 1 ГПК срещу решението е подадена въззивна жалба от ответника Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” на МВР с искане за отмяна на първоинстанционното решение и

постановяване на друго, с което предявените искове да бъдат изцяло отхвърлени. Жалбоподателят поддържа, че липсва непълнота в специалната нормативна уредба в ЗМВР по въпросите за продължителността на седмичното работно време през нощта и преизчисляване на часовете положен нощен труд от държавните служители в МВР, поради което не следва да се прилагат по разпоредбите на общото трудово законодателство, в частност - чл. 9, ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата /НСОРЗ/, като се преизчисляват положените часове нощен труд с коефициент 1.143. Изтъква, че такава възможност отсъства в приложимата в случая Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. Ето защо моли обжалваното решение да бъде отменено, а исковете – отхвърлени.

Ответникът по жалбата - ищец в производството Ю. С. С., подава отговор в срока по чл. 263, ал. 1 ГПК с аргументи за неоснователност на въззивната жалба и искане първоинстанционното решение да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно. Претендира присъждането на разноски за заплатено адвокатско възнаграждение.

Софийският градски съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт, **приема от фактическа и правна страна следното:**

Предявени са за разглеждане обективно кумулативно съединени искове с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 вр. с чл. 179, ал. 1 вр. с чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР и с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Обжалваното решение е **валидно**, като постановено от законен състав и в рамките на правораздавателната му компетентност, но **частично недопустимо**.

Както с исковата си молба, така и в последващите си изявления, включително в хода на устните състезания, ищецът е сочил, че претендира сумата за неизплатено възнаграждение за положен извънреден труд за периода **01.11.2016 г. - 30.11.2019 г.** Във всички свои актове, включително в постановеното съдебно решение - мотиви и диспозитив, първоинстанционният съд правилно е посочил размера на исковата претенция, така както е бил заявен от страната, но погрешно е посочил, че същата обхваща дължимото възнаграждение за период, по дълг с 10 месеца, а именно: от **01.01.2016 г.** до 30.11.2019 г. С оглед на това, в частта, с която съдът е постановил, че дължимото обезщетение в размер на 3849.16 лева обхваща периода от **01.01.2016 г. до 31.10.2016 г.** включително решението се явява постановено свръх петитум. Поради това, като постановено в нарушение на диспозитивното начало, решението е недопустимо в тази му част и следва да бъде частично обезсилено.

В останалата му част, решението е допустимо, поради което съдът дължи произнасяне по конкретно изложените оплаквания за неправилност на съдебния акт във въззивната жалба.

При безспорна фактическа обстановка по делото, от която се установява, че през процесният период ищецът е изпълнявал длъжността "инспектор III степен" на смени, като е полагал 24-часови дежурства по график, при сумирано изчисляване на работното време, спорът между страните се заключава във въпроса каква е нормалната продължителност на работното време през нощта за тази категория държавни служители, както и дали са приложими разпоредбите на Кодекса на труда и чл. 9, ал. 2 от Наредба за структурата и организацията на работната заплата /НСОРЗ/ или следва да се прилагат разпоредбите на ЗМВР и издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове.

По тези въпроси въззивният съд намира следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 176 ЗМВР, брутното месечно трудово възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. В чл. 179, ал. 1 ЗМВР е предвидено, че на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за полагане на труд през нощта от 22.00 ч. до 6.00 ч., а в чл. 187, ал. 5, т. 2 и ал. 6 ЗМВР /приложима редакция на закона – Изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 г. / – че работата извън редовното работно време до 280 часа годишно се компенсира с възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период – за служителите, работещи на смени, като извънредният труд се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение.

Нормалната продължителност на работното време на държавните служители в МВР е 8 часа дневно и 30 часа седмично при 5-дневна работна седмица – чл. 187, ал. 1 ЗМВР /приложима редакция на закона – Изм. и доп. – ДВ, бр. 81 от 2016 г. /. Работното време на държавните служители се изчислява в работни дни – подневно, а за работещите на 8-, 12- или 24-часови смени – сумирано за тримесечен период – чл. 187, ал. 3, изр. 1 ЗМВР. При работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 ч. и 6.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период – чл. 187, ал. 3, изр. 3 ЗМВР.

Според чл. 187, ал. 9 ЗМВР, редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдых и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. През процесния период /11.2016-11.2019г./ е действала НАРЕДБА № 8121з-776 от 29.07.2016 г. за реда за организация и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режима на дежурство, времето за отдых и почивките на държавните служители в Министерство на вътрешните работи, издадена от министъра на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 60 от 02.08.2016 г., в сила от 02.08.2016 г., отм., бр. 3 от 10.01.2020 г., в сила от 10.01.2020 г., Решение № 16766 на ВАС на РБ – бр. 4 от 14.01.2020 г.

В този подзаконов нормативен акт е предвидено, че за държавните

служители от МВР е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 ч. и 06.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период, а в чл. 31 – че отработеното време между 22.00 ч. и 06.00 ч. се отчита с протокол, като са посочени лицата, които го изготвят, сроковете за това и начинът на отчитане на броя отработени часове. Липсва правило за трансформиране на нощния труд в дневен, каквото е съществувало в преди действащата подзаконова нормативна уредба. Такова правило отсъства и в следващите подзаконовни актове в областта, а в чл. 22, ал. 3 от НАРЕДБА № 8121з-1174 от 21.10.2020 г., обн. на 30.10.2020 г. /макар и неприложима за исковия период/, изрично е уредено, че при сумирано изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент 1, съгласно чл. 187, ал. 4 от ЗМВР.

Спорният между страните въпрос за приложимост на разпоредбите на КТ и НСОПЗ – в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от посочената наредба е разрешен с Тълкувателно решение № 1 от 15.03.2023 г. на ВКС по тълк. дело № 1/2020 г., ОСГК, с което е прието, че при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на МВР не са приложими разпоредбите на КТ и НСОПЗ /в частност чл. 9, ал. 2 от наредбата/ и следва да се прилагат разпоредбите на специалния ЗМВР и на издадените въз основа на него подзаконовни нормативни актове.

Така формираният извод е мотивиран с липсата на празнота в ЗМВР относно продължителността на работното време на служителите в МВР, изразено в брой на часовете /чл. 46, ал. 2, изр. 1 ЗНА/, тъй като нормата на чл. 187, ал. 1 ЗМВР е императивна и предвижда, че нормалната продължителност на работното време е 8 часа. По смисъла на чл. 187, ал. 1 ЗМВР "8 часа дневно" означава 8 астрономически часа, независимо от частта на денонощието, в която работният ден се разполага - през деня, в неговата "светла" част и през нощта - в неговата "тъмна" част, в последната хипотеза от 22 часа до 6. 00 часа.

Съпоставката на нормите на чл. 187, ал. 1 и 3 ЗМВР и чл. 140 КТ показва, че разпоредбите на ЗМВР установяват по-голяма продължителност на работното време на нощния труд на служителите от МВР в сравнение с тази на работниците и служителите по трудово правоотношение. Установената с разпоредбите на ЗМВР по-голяма продължителност на работното време на нощния труд за служителите от МВР се аргументира с основните функции на МВР, регламентирани в чл. 2, ал. 1 ЗМВР.

Разпоредбите на чл. 179 и чл. 187, ал. 9 ЗМВР са делегиращи законови норми, които предвиждат условията и редът за полагане на нощен труд, включително отчитането му и заплащането да се извършват със съответните актове – наредба и заповед. С последната, представляваща индивидуален административен акт, се предвижда министърът на вътрешните работи да определя размера на възнаграждението за положен нощен труд. Действително в издадените наредби липсва правило като това на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ, но липсата е обяснима с волята на законодателя да не се създава норма за преобразуване на нощни часове в дневни.

Не са налице и останалите две предпоставки за прилагането на чл. 46, ал. 2, изр. 1 ЗНА. Случаите по ЗМВР и по КТ не са сходни. Трудовото правоотношение е насочено към изпълнение на частен интерес, а служебното правоотношение се реализира за осъществяване на държавна власт, т. е. като вид правоотношения те са различни, а не сходни. Прилагането на НСОПЗ към въпросните служебни правоотношения не би обезпечило постигането на законова цел, доколкото методите на регулиране на отношенията и заложената в чл. 187, ал. 1 ЗМВР воля на законодателя е да се прилага еднаква продължителност на работното време през деня и нощта – "8 часа дневно", независимо от частта на денонощието, в която работният ден се разполага - през деня или през нощта. При разработването и приемането на ЗМВР законодателят е имал предвид разбирането за спецификата на служебните правоотношения и равенството на гражданите пред закона, като неблагоприятните последици от полагането на нощен труд от служители на МВР се компенсира със съответните компенсаторни механизми – допълнително възнаграждение за прослужено време – чл. 178, ал. 1, т. 1 ЗМВР, по-голям основен платен годишен отпуск – чл. 189, ал. 1 ЗМВР, обезщетение при прекратяване на служебно правоотношение – чл. 234, ал. 1 ЗМВР, по-благоприятен режим за заплащане на извънреден труд – чл. 187, ал. 5 и 6 ЗМВР, липса на задължение за заплащане на осигурителни вноски и по-благоприятни условия за придобиване право на пенсия – чл. 69, ал. 2 КСО, , пенсиониране при условията на I категория труд – чл. 69 КСО и др. Посочено е, че това разрешение съответства и на правото на ЕС /в т. ч. решение на СЕС по дело № C-262/20/.

Разясненията, дадени с горепосоченото Тълкувателно решение, са задължителни за съдилищата, съгласно чл. 130, ал. 2 ЗСВ, като и се споделят от настоящия съдебен състав.

Различната регламентация в отчитането на нощния труд, полаган от държавните служители на МВР, и служителите, полагащи труд по трудово правоотношение, сама по себе си не води до извод за наличие на дискриминация на субектите на служебните правоотношения, регламентирани в специалния ЗМВР. Дискриминация би била налице, ако при равни условия дадено лице би било лишено от определени права. Условията на труд, в частност възнаграждението, обаче имат комплексен характер, а също и обусловеност от вида на този труд, поради което не може да се приеме, че останалите условия за служителите във и извън МВР са равни. ЗМВР действително лишава служителите в МВР от увеличено възнаграждение за положен нощен труд при сумирано изчисляване на работното време, но им дава право на други видове допълнителни възнаграждения, неприложими спрямо всички категории държавни служители и работници/служители. Те са посочени в мотивите на посоченото Тълкувателно решение. Отделно от това, липсата на определени допълнителни възнаграждения може да намери компенсация и в самия размер на основното възнаграждение, при определянето на което е отчетена спецификата на работата и условията, при които държавни служители – полицейски органи и органи по пожарна безопасност и защита на населението

по чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР, полагат труда си. От изложеното следва, че при съпоставяне между тези служители и работниците и служителите, работещи по трудово правоотношение, няма допусната дискриминация, забранена от КРБ, ЕКЗПЧОС, ХОПЕС.

Служителите в МВР, полагачи нощен труд, не са дискриминирани и спрямо останалите служители от тяхната категория, неполагачи нощен труд, доколкото първите получават допълнително възнаграждение за нощен труд, определено със Заповед № 8121з-791 от 28.10.2014 г. и Заповед № 8121з-1429 от 23.11.2017 г. на министъра на вътрешните работи. По силата на тези заповеди за всеки отработен час през нощта или за част от него между 22. 00 часа и 06. 00 часа на държавните служители се изплаща допълнително възнаграждение за нощен труд в размер на 0.25 лева, каквото възнаграждение в процеса не е спорно, че е заплатено от ответника.

Следва да се посочи също така, че различието в отчитането на нощния труд, полаган от държавните служители на МВР, и служителите, полагачи труд по трудово правоотношение, е основано на обективен и разумен критерий /виж т. 2 от Решение на СЕС по дело С-262/20/. Законодателят е съобразил, че характерът на работата на повечето от държавните служители по чл. 142, ал. 1, т. 1 ЗМВР е такъв, при който по презумпция се налага полагане на труд и през нощта /несъмнено нуждата от служителите на МВР е по всяко време на денонощието/. Ето защо е уредил компенсацията чрез другите привилегии, а не с допълнително възнаграждение /сходно на това, предвидено в чл. 9, ал. 2 НСОПЗ/.

Така приетото тълкуване на закона не противоречи и на вторичното право на ЕС. Според т. 1 от цитираното решение на СЕС член 8 и член 12, буква а) от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време трябва да се тълкуват в смисъл, че не налагат да се приема национална правна уредба, която да предвижда, че нормалната продължителност на нощния труд за работниците от публичния сектор като полицаите и пожарникарите е по-кратка от предвидената за тях нормална продължителност на труда през деня. При всички случаи в полза на такива работници трябва да има други мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд. С оглед изложеното по-горе, следва да се приеме, че за процесната група служители законодателят е предвидил други компенсации, поради което и се допуска подобно разлика в уредбата.

В контекста на изложеното въззивният съд приема, че не са налице предпоставките за приложението на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ и положението от ищеца нощен труд не следва да се преизчислява с коефициент 1.143, поради което и искът за главницата се явява неоснователен.

Неоснователността на претенцията за главното вземане води до извод за неоснователност и на иска по чл. 86 ЗЗД, с който се претендира обезщетение за забавено плащане на сумата за главница.

При достигане на противоположни правни изводи с тези на Софийски районен съд за недължимост на претендираните суми, първоинстанционното съдебно решение следва да бъде отменено като неправилно, а предявените иски - отхвърлени като неоснователни.

По отношение отговорността за разноски:

С оглед изхода от настоящия спор и на основание чл. 78, ал. 8 вр. с ал. 1 ГПК въззивната страна има право на разноски.

В същото време, такива не са претендирани от страната в хода на производството, поради което не следва да се присъждат.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решение № 20077920/04.02.2023 г. по гр. дело № 75064/2019 г. по описа на СРС, ГО, 73 с-в, **като постановено свръх петитум в ЧАСТТА**, с която исковата претенция за сумата от 3849.16 лева е уважена за периода от **01.01.2016 г. до 31.10.2016 г. включително**.

ОТМЕНЯ решение № 20077920/04.02.2023 г., постановено по гр. дело № 75064/2019 г. по описа на СРС, ГО, 73 с-в, **в частта**, с която са уважени предявените от Ю. С. С., ЕГН *****, срещу ответника Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на МВР иски /увеличени по реда на чл. 214 ГПК/ с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР, вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР за сумата от **3849.16 лв.** за периода от **01.11.2016 г. до 30.11.2019 г.**, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба - 27.12.2019 г. до окончателното плащане, и иск с правно основание чл. 86 ЗЗД за сумата от **556.10 лева** - обезщетение за забава за периода от 01.01.2017 г. до 27.12.2019 г., както и **в частта** за разноските, **КАТО ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен предявения от Ю. С. С., ЕГН *****, срещу ответника Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на МВР иски /увеличени по реда на чл. 214 ГПК/ с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР, вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР за сумата от **3849.16 лв.** - допълнително възнаграждение за извънреден труд от 252 часа за периода от **01.11.2016 г. до 30.11.2019 г.**, които часове са разлика между положен от ищеца на длъжността "инспектор III степен" в 03 ОДГ на сектор в отдел "Пожарогасителна дейност" към СД "Пожарна безопасност и защита на населението при ГД "Пожарна безопасност и защита на населението" ношен труд и преизчисления такъв с коефициент 1,143, отчетен като извънреден, **ведно със законната лихва** от датата на подаване на исковата молба - 27.12.2019 г. до окончателното плащане.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователен предявения от Ю. С. С., ЕГН ***** , срещу ответника Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” на МВР иск с правно основание **чл. 86 ЗЗД за сумата от 556.10 лева** - обезщетение за забава за периода от 01.01.2017 г. до 27.12.2019 г.

Решението не подлежи на обжалване на основание чл. 280, ал. 3 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____